

Hagtølini siga frá søgum:

Útflutningsvirðið økist í stórum

Hóast veidan á føroyskum øki ikki er so nógv økt, so er útflutningsvirðið munandi hægri í ár enn tað var seinasta ár um somu tíð. Og tað er serliga útflutningurin av vør-um í smápakningi, sum økist serliga nógv

SVEINUR TRÓNDARSON

Samlaði føroyski útflutningurin økist í stórum. Fiskaprisirnir eru so høgir í løtuni at hóast tað ikki koma nógv stórra nøgdir upp á land í Føroyum, so er virðið, sum vit útflyta fyri knappar 200 mió. krónur hægri enn tað var um somu tíð í fjør.

Av fiskavørubólkunum, sum vit føroyingar útflyta eru tað bara ísaður og frystur fiskur, laksur og sil og fiskavørur til ídnað, sum vísa eitt fall bæði í virði og nøgd, meðan allir hinir vørubókarnir vísa vøkstur.

Størsta virðisøkingin í útflutninginum er í vørubólkinum ísað og fryst fiskaflek. Fyrstu seks mánaðirnar hava vit útflytt fyri góðar 493 mió. krónur, meðan vit somu mánaðir í fjør útflyttu fyri góðar 332 mió krónur. Hetta er ein økin uppá heilar 161 mió. krónur og tað svarar í prosentum til eina hækking uppá uml. 50 prosent.

Frá januar til juni mánað í ár útflyttu vit fyri góðar 71 mió. krónur av ísaðum flaki. Hetta er uml. 17 mió. krónur meir enn vit gjørdur sama tíðarskeiði í fjør.

Vit hava eisini í virði útflytt nógv meira fryst torskaflek enn vit gjørdur sama tíðarskeiði í fjør.

Vøksturin er góðar 14 mió. krónur, úr 152 mió. upp í 166 mió krónur.

Hyggja vit so eftir hvussu

stóra nøgd vit hava útflytt, so siggja vit í talvunum frá Hagstovuni, at vit hava útflytt næstan 1.000 tons færri hígartil í ár sammett við í fjør.

Hetta hevur bert tann eina týðningin og tað er, at prisurin á alheims marknaðinum er hækkaður rættiliga nógv.

Rímmar hýsur

Men størri vøksturin í virðið er á hýsumarknaðinum. Fyrstu seks mánaðirnar í fjør útflyttu vit hýsu fyri góðar 28 mió. krónur, meðan vit somu mánaðir í ár hava útflytt fyri góðar 91 mió. krónur.

Her er talan um eina trýfalding av útflutninginum av hýsu.

Hyggja vit so eisini í hesum føri eftir nøgdini vit hava útflytt í sammett við virðið so siggja vit í hesum føri, at nøgdin eisini er vaksin, men ikki við somu ferð, sum virðið.

Tað sigur so mikið sum, at eisini prisurin á hýsuni hevur verið hækkaði.

Útflutningurin av smápakningi eksploderar Í útflutningstølunum eru eisini upplýsingar um hvussu stórar partur av útflutningum er smápakningur.

Í 1995 útflyttu vit fyri knappar 203 mió. krónur í smápakningi. Í 1996 øktist hesin útflutningur upp í knappar 270 mió. krónur og

í 1997 útflyttu vit fyri heilar 383 mió. krónur í smápakningum ísi og frystivørur.

Men tað er ikki øll søgan, verri enn so.

Tí tað gongur nógv fram við hesum útflutningi - sera nógv. So nógv, at talan má verða um eina rættiliga ekspløsið á hesum marknaðinum.

Støðan er nevniliga tann, at vit fyrstu seks mánaðirnar í ár hava útflytt fyri meira í smápakningum enn vit gjørdur alt 1996.

Sammett við útflutningin av smápakningum vørur við fyrsta hálvár 1997 so er talan um eina virðisøking uppá 73 prosent.

Hyggja vit eftir nøgdarbroytingini, sum má verða tann, sum hevur størstan marknaðarligan týðning, so siggja vit, at vit hava eina øking uppá 47 prosent.

Hesi tølini siga okkum so mikið sum, at fáa ein stórra og stórra marknaðarpart á nógum økjum, og av tí at marknaðarprisurin er so høgur í løtuni, so fáa vit nógv meira burtur úr enn hvat ein skuldi trúð.

Minni flutt óvirkað av landinum

Í byrjanini søgdu vit at vit í trimum vørubólkunum hava havt eitt útflutningsfall bæði í virði og nøgd.

Men tað er ikki bara til tað verða.

Vit útflyta eitt nú minni ísaðan og frystan fisk. Fyrstu seks mánaðirnar í

Útflutningur Føroya, 1995 - 1998, í vørubólkunum, virði í 1000 kr.

Nr. Vørubólkur	1995	1996	1997	Jan-jun 1997	Jan-jun 1998	% -broyting Jan-jun		
						1995	1996	1997
23 Isaður fiskur	304.175	409.293	407.875	207.230	187.116	41	-5	-10
23 Frystur fiskur	86.233	145.877	183.364	84.273	40.084	52	8	-38
Isaður og fr. fiskur	400.408	555.170	591.239	271.503	227.179	44	-3	-18
hævd. hæl. mætr. Aðrar vørur	100.559	152.089	131.073	86.729	42.882	81	-14	-29
1 Isað fiskaflek	116.507	87.980	113.282	84.844	71.428	-18	18	30
2 Fryst fiskaflek	335.307	258.900	321.000	182.318	198.480	-23	26	9
3 Fryst hýsur	48.204	48.458	79.348	28.159	81.276	1	64	224
4 Fryst uppselt	136.085	117.371	83.188	36.027	80.776	-13	-28	107
5 Fryst kongefiskaflek	12.744	15.888	6.028	4.193	6.888	23	-42	67
6 Fryst fiskaflek	0	0	0	0	0			
8 Fryst kongefisk	88	0	1.881	884	1.208			36
9 Fryst fisk annars	44.348	70.328	82.848	38.848	82.214	88	18	27
10 Fryst fiskaflek	23.258	37.179	38.420	13.214	38.848	65	8	64
Fiskaflek is. og fryst	718.420	643.485	726.779	332.294	493.808	-10	13	48
hævd. / smápakning	302.727	286.794	383.312	188.829	271.883	39	48	73
10 Isaður fiskur	86.758	131.488	97.908	81.288	87.838	33	-28	32
11 Isaður fiskur	3.775	6.148	4.920	1.884	1.788	-37	-20	11
12 Isaður uppl	28.154	9.487	26.919	10.885	4.385	-66	173	-80
13 Isað uppselt	4.173	8.773	22.233	5.085	5.484	62	228	8
14 Isað kongefisk	10.088	15.748	27.882	9.083	16.400	-18	79	81
15 Isað kongefisk	28.958	14.630	18.008	4.788	8.870	-45	21	79
16 Isaður annars	86.385	101.283	104.881	80.808	78.348	54	3	80
Isaður fiskur	283.288	286.821	301.886	133.478	180.887	13	8	38
hævd. / smápakning	10.855	3.212	10.308	884	3.881	-70	221	258
17 Røskur	228.318	230.305	198.484	87.788	112.848	2	-14	28
18 Hummer	6.022	3.790	2.876	784	2.337	-28	-62	208
19 Álskapsfisk	7.945	11.072	16.454	3.073	5.108	39	40	88
20 Stak- og blyndur annars	88	87	180	2	83	80	118	4080
Røskur og skjelur	238.343	245.284	216.703	91.637	120.172	2	-12	31
21 Isaður fiskur	183.987	247.882	317.713	121.488	137.883	81	26	14
22 Isað sil	303	414	6.038	2.387	2.778	37	158	82
24 Frystur fiskur	17.106	30.481	86.000	28.438	22.813	78	94	-23
25 Fryst sil	1.408	11.383	18.804	13.887	841	707	87	-44
Laksur og sil	172.811	288.830	401.683	168.878	164.128	68	38	-3
26 Fryst fiskaflek	48.730	47.388	34.187	13.843	13.833	4	-28	1
26 Frystur fisk annars	28.278	17.870	16.485	12.270	10.878	-36	-8	4
Tilgjørdur fiskur	74.015	65.258	50.672	23.813	24.308	-12	-23	2
30 Isaður fiskur	10.340	38.108	70.288	34.919	25.214	220	112	-28
31 Flakstørg	14.838	16.880	18.878	8.881	13.328	14	16	38
32 Flakstørg	78.033	102.421	86.878	80.083	80.228	30	-12	20
33 Flakstørg	14.280	22.388	21.408	13.008	9	61	-7	-100
Fiskavørur til ídnað	118.471	178.480	201.082	108.478	98.772	48	16	-6
34 Størn	2.178	3.878	3.717	230	472	64	4	108
36 Livurur	87	481	1.801	143	111	344	271	-22
36 Flakstørg	8.133	11.728	8.048	3.481	8.964	26	31	-83
37 Aðr. vørur útflutning	6.833	3.948	8.221	3.948	3.771	-40	58	-8
Aðr. vørur útflutning	17.842	18.882	18.884	7.883	10.788	10	0	87
38 Flakstørg	33.228	81.303	47.870	30.800	48.188	54	-7	61
40 Farmakstørg	1.380	84.820	37.243	37.243	18.800	4887	-42	-82
41 Støp annars	0	0	3.128	0	0	0	0	0
Skjup	34.878	118.823	87.338	67.743	62.888	238	-34	-8
Útflutningur tilis.	2.028.372	2.418.784	2.988.888	1.203.430	1.382.388	19	6	18
Útflutn. utan skip	1.881.886	2.308.871	2.478.047	1.138.887	1.318.772	16	8	18

Hóast útflutningurin í nøgd er fallin, so er útflutningsvirðið hækkað munandi. Fiskaprisirnir á alheims fiskamarknaðinum eru so avgjørt til okkara fyrimun í løtuni (Kelda: Hagstova Føroya)

fjør útflyttu vit góð 36 túsund tons fyri góðar 271 mió. krónur.

Higartil í ár hava vit útflytt góð 23 túsund tons fyri 227 mió. krónur.

Niðurgongdin í hesum vørubólkinum mann verða tann, sum vinnulvsmenn og politikarar her heima munnu vera mest glaðir fyri

tá tað til stykkis kemur.

Henda niðurgongd merkir nevniliga, at meiri fiskur verður virkaður her heima og tað merkir so aftur, at tað verður meiri at gera í Føroyum og at arbeidsløysi fellur.

Tá vit hava fingið at vita at tað serliga er í Suðuroynni og í Sandoyinni at tað

gongur framá, so er hetta uppaftur meira gleðiligt.

Hesi øki hava verið millum tey harðast raktu av kreppuni og samstundis eisini tey økini, sum hava havt trekast við at koma í gongd aftur eftir at uppgongd er komin í føroyska búskapin.

Privata nýtslan økist í hvørjum

Tað sæst á innflutningstølunum, at vindurin er við føroyska búskapinum í løtuni. Innflutningurin økist, men tó er innflutningsvøksturin ikki líka ógvusligur, sum útflutningsvøksturin er

SVEINUR TRÓNDARSON

Neyvan nakar gerst kløkkur tá sagt verður at tað gongur væl - ella betri - við føroyska búskapinum enn tað gjørdi fyri fáum árum síðani.

Hetta hava vit hoyrt politikararnar tosa nógv um uppundir valið, og aftaná tað hava vit eisini fingið

greiðar ábendingar á tað, eitt nú tá Ráðgevandir nevndin hjá danska forsætisráðharranum var og vitjaði fyrri kortum.

Tey flestu okkara vita eisini, at virksemin í landinum er økt í arbeidsløysi er fallið rættiliga nógv í øllum økjum í landinum.

At tað gongur betri í Føroyum sæst sjálvandi eisini

á innflutningstølunum.

Hesi kunnu m. a. siga okkum hvørjar vinnur hava havt framgongd, og hvørjar kanska ikki hava tað so gott.

Í fjør var nógv tosað um stóru økingina í byggivinnu.

Hyggja vit eftir innflutningstølunum fyri í ár, so siggja vit, at tað enn er framgongd í byggivinnuni.

Fyrstu seks mánaðirnar í fjør innflyttu vit fyri 83 mió. krónur til byggivirki, men í ár er hetta tál økt til 90 mió. krónur.

Privata nýtslan økist

Men tað, sum gevur bestu ábendingarnar um at tað gongur betri eru tølini fyri innflutning til beinleiðis nýtslu.

Og hesi tala sítt greiða mál.

Privata nýtslan í Føroyum í ár verður eftir øllum at døma væl hægri enn hon var síðsta ár.

Fyrstu seks mánaðirnar av 1997 innflyttu vit fyri 335 mió krónur til beinleiðis nýtslu og fyri alt árið fyri 710 mió. krónur.

Higartil í ár hava vit innflytt fyri 368 mió. krónur ella 33 mió. krónur meir enn vit gjørdur í fjør.

Um vit nú taka okkum

tann frekleika at brúka sama býtið, sum í fjør, so fer innflutningurin til beinleiðis nýtslu í ár at verða uppi á 780 mió. krónum.

Hetta er bert eitt skot, men fer tað at passa, so er innflutningurin til beinleiðis nýtslu vaksin við umleið 200 mió. krónum upp á tvey ár og tað er nógv.

Kann verða ein vandi

Og tað er júst hetta, sum kann gerast ein vandi tá til stykkis kemur.

Føroyski útflutningurin, sum í nøgd er fallandi í løtuni, er so ógligið nógv tengdur at tí høga fiskaprisinum og fer hann at fella, so er vandi fyri at vit fáa eitt undirskot í samhandlinum við umheimin og tað hava føroyingar ikki ráð til, skal tosið um fullvekið og búskaparlígt frælsið fullførst.

Men tað er tó skiligt, at føroyingar brúka meiri pening.

Tey eru nógv, sum hava gingið arbeidsløys í longri tíð og harvið ikki hava havt nógvan pening um hendur.

Hetta hevur gjørt sítt til, at tey ikki hava kunna gjørt neyðugar íløgur ella keyp í teirri tíðini.

Tá nú hesi hava fingið arbeiði, so ber væl til at skilja at tey nýskja at fáa okkurt frá hondini, sum annars hevur bíða.

Men tað er heldur ikki øll søgan.

Lønarlígið í Føroyum er hækkað, hóast tað ikki er hækkað so nógv sum aðrastaðni. Tað merkir, at tey sum á henda hátt hava fingið meiri pening um hendi, hava eisini meiri pening at brúka.

Men tað er ein onnur søga.